

Берлін, 1 вересня 2019 р.

Роз'яснення щодо програми Федерального міністерства закордонних справ Німеччини «Розбудова співпраці з громадянськими суспільствами у країнах Східного партнерства та в Росії»

Програма з розбудови співпраці з громадянськими суспільствами у країнах Східного партнерства та в Росії уможливорює організаціям громадянського суспільства та задіяним у них громадянам усвідомлення своєї ролі головних діячів і важливих партнерів державної діяльності та суб'єктів надання підтримки трансформаційним процесам у регіоні.

Федеральний уряд хоче за допомогою інструментів культурної й освітньої політики створити можливості для того, щоб у передполітичному просторі в транскордонному режимі відбувалися дискусії і знаходилося порозуміння щодо мрій і травматичного досвіду народів, щодо багатого на конфлікти минулого та щодо сподівань на розвиток і суспільно-соціальний прогрес. Цього можна досягти лише тоді, якщо якомога більшій кількості задіяних діячів як із сільських регіонів, так і з урбаністичних центрів тієї чи іншої країни буде надана можливість для зміцнення соціальної згуртованості і побудови структур громадянського суспільства, для сприяння розвитку основ вільного, демократичного та плюралістичного устрою і тим самим для забезпечення мирного співіснування народів у Європі в майбутньому. Передбачається, що Федеральному міністерству закордонних справ у бюджеті на 2020 рік на ці цілі знову виділятимуться бюджетні кошти.

Яких цілей слід досягти?

Федеральний уряд надає сприяння заходам, які через співпрацю громадянського суспільства Німеччини з громадянськими суспільствами в країнах Східного партнерства та в Росії всеосяжно підтримують необхідні перетворення і внутрішні інтеграційні процеси. Це охоплює весь спектр культурних і освітніх проєктів (зокрема, ЗМІ, науку, освіту, в тому числі професійну, культуру, мову та роботу з молоддю).

Тому на сприяння заслуговують ті заходи, **які створюють або розбудовують стійкі – суспільно-громадські структури співпраці між діячами з Німеччини та країн Східного партнерства або Росії.** До того ж проєктам слід бути адаптованими до відповідних специфічних для країн або регіонів контекстів та опрацьовувати теми, які на цьому тлі є актуальними. **Окрім того, проєкти повинні:**

- **досягати якомога більшої кількості діячів громадянського суспільства (зокрема, через мультиплікаторів) та**
- **переслідувати одну з таких подальших цілей:**

1. «Зміцнення плюралізму» – створення і розбудова розмаїття інформації, думок та ЗМІ:

В рамках цієї мети, якій надається сприяння, йдеться про медійні проекти. Ідея плюралізму є центральним і утворюючим елементом сучасних демократій. Їхня легітимність полягає, насамперед, у визнанні розмаїття думок, інтересів та цілей, що існують у суспільстві. Тому сприяння надається проектам, які слугують створенню і розбудові плюралістичного медійного ландшафту. При цьому особливо враховуються проекти, які мають формувати стійкість суспільств до ненадійної та хибної інформації шляхом зміцнення і підвищення кваліфікації медійних діячів та забезпечувати кращий доступ до високоякісних і плюралістичних (місцевих) медійних продуктів.

Отже, придатними заходами є, наприклад, підготовка і підвищення кваліфікації журналістів, блогерів та інших медійних діячів у зазначених країнах, а також програми стажування журналістів у Німеччині. Заслужують на сприяння також проекти, спрямовані на посилення медійної компетенції, наприклад, через придатні заходи у школах та університетах або у сфері політичної освіти.

2. «Сприяння ціннісним дискурсам» – зміцнення цінностей через діалог громадянського суспільства та культурно-політичні заходи.

В рамках цієї мети сприяння може надаватися, насамперед, проектам обміну і культурним проектам. Основою внутрішніх інтеграційних процесів та національних партнерств є відвертий діалог про спільні риси, але також і про відмінності. Він завжди відбувається там, де люди зустрічаються, обмінюються думками та співпрацюють. Обмін думками про фундаментальні базові цінності, такі як повага до прав людини, законність системи управління, незалежність судів, право особистості на життя і вільний розвиток свого потенціалу та принцип прийняття рішень більшістю голосів набувають у періоди політичної напруженості особливого значення.

Отже, сприяння має надаватися також і тим заходам, які передають та зміцнюють вищезгадані базові цінності через обмін у сфері громадянського суспільства або через культурно-політичні заходи. Доцільними тут можуть бути діалогові заходи та особисті зустрічі груп громадянського суспільства, а також безліч форматів з усіх сфер культурного життя, в яких йдеться по суті про передачу згаданих вище цінностей.

3. «Показ перспектив майбутнього» - заходи академічної, професійної і суспільно-політичної освіти та підвищення кваліфікації

Тут йдеться в першу чергу про освітні та кваліфікаційні проекти («capacity building»). Центральною потребою усіх, а особливо молоді, є наявність перспективи власного економічного, суспільного та соціального зростання і бачення шансів розвитку та прогресу для себе й свого оточення. Звідси впливає мотивація будь-якої суспільної, політичної та соціальної активності на користь власної країни. При цьому навчання і підвищення кваліфікації є тим

фундаментом, на якому кожна людина буде свої абсолютно особисті перспективи на майбутнє та мрії.

Тому придатними для сприяння є заходи академічної, професійної і суспільно-політичної освіти та підвищення кваліфікації, також і шляхом надання стипендій. Цільовою групою є переважно, але не винятково, молоді люди.

4. «Сприяння діалогу та порозумінню» – відновлення втраченої довіри на тлі територіальних конфліктів

У випадку з цією метою, якій надається сприяння, йдеться про заходи, що у передполітичному просторі відновлюють необхідну довіру між суспільствами, які є сторонами невирішених територіальних конфліктів. Ці конфлікти і напруженості, які зумовлені різноманітними історичними наративами в регіоні, призвели також до глибокого розколу всередині громадянських суспільств та між країнами. Особливу роль відіграють при цьому розпад самосприйняття та сприйняття іншими, а також питання інтеграції меншин. Наслідками є взаємна втрата довіри, поява і поглиблення упереджень та відсутність готовності до спілкування. Для протидії цьому мусять бути наявними люди й організації, які прагнули б зрозуміти перспективи іншої сторони та розвинути на цій основі готовність до компромісів.

Тому придатними для сприяння є заходи співпраці у сфері громадянського суспільства, які на тлі територіальних конфліктів мають на меті відновлення готовності до діалогу та порозуміння між постраждалими групами із використанням культурно-освітніх інструментів, сприяючи таким чином відновленню втраченої довіри та усуненню упереджень.

У 2020 році виповнюється **75 років з моменту завершення Другої світової війни та звільнення концентраційних таборів**. Федеральний уряд Німеччини вирішив скористатися цією нагодою, аби надати сприяння і таким проектам, які посилюють діалог про період з 1939 по 1945 роки і вшанування пам'яті подій цього періоду загалом та про злочини націонал-соціалізму зокрема, сприяючи тим самим формуванню орієнтованої на майбутнє меморативної культури.

У яких країнах мають реалізовуватися проекти співпраці у сфері громадянського суспільства, аби бути придатними для сприяння?

Проектам співпраці у сфері громадянського суспільства може надаватися сприяння, якщо вони реалізуються у **Німеччині, в Росії або в країнах Східного партнерства**. Країнами Східного партнерства є Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Грузія, Республіка Молдова і Україна. Підтримувані учасники проектів повинні мати своє основне місце проживання в одній з країн Східного партнерства, в Росії або Німеччині, а також у Польщі або Франції (див. нижче).

Можливими є проекти співпраці між діячами громадянського суспільства з Німеччини та однієї (**двосторонні проекти**) або декількох (**надрегіональні проекти**) країн Східного партнерства та Росії.

Оскільки метою програми є створення, розбудова та захист структур співпраці у сфері громадянського суспільства між Німеччиною і країнами Східного партнерства та Росією, **сприяння чисто національним проектам і проектам без партнера в Німеччині або в країнах Східного партнерства та в Росії не передбачене.**

Федеральний уряд має намір запобігати надмірній концентрації зусиль на заходах у столицях і мегаполісах та надавати якомога більшої кількості діячів громадянського суспільства в цих країнах можливості створювати мережі спілкування між собою та з діячами в Німеччині. Тому Федеральний уряд хоче сфокусувати особливу увагу на проектах, які реалізуються в **регіонах цільових країн.**

Уряди Німеччини та Франції на засіданні Німецько-Французької Ради Міністрів 13 липня 2017 року ухвалили рішення щодо подальшого поглиблення співпраці між Німеччиною та Францією. З огляду на це Федеральне міністерство закордонних справ Німеччини та Міністерство європейських і закордонних справ Франції на виконання цього рішення домовилися про те, аби також і в 2020 році залучати французькі неурядові організації до масштабнішої співпраці за програмою «Розбудова співпраці з громадянськими суспільствами в країнах Східного партнерства та в Росії».

Вперше у 2020 році частиною проектів громадянського суспільства в рамках Програми можуть бути також **партнери громадянського суспільства Польщі.** Тому вітаються як **спільні німецько-французькі, так і німецько-польські проекти з одним або декількома партнерами у цільових країнах.** Право на подання заявки має лише німецький партнер, однак учасники (проектів), яким надається сприяння, можуть мати своє основне місце проживання у Франції або у Польщі.

Хто є учасниками проектів, які є придатними для сприяння?

Суб'єкти-учасники, що беруть участь у заходах, яким надається сприяння, мають належати до **сфери громадянського суспільства** в Німеччині, за певних обставин у Франції або у Польщі та в країнах Східного партнерства або в Росії. Цільовою групою заходів є, таким чином, **суб'єкти-учасники поза сферою державної та господарської (економічної) діяльності.** Типовими учасниками є ЗМІ, асоціації, фонди (включаючи політичні фонди), вищі навчальні заклади, молодіжні об'єднання, працівники культури та інші неурядові організації. Заклади суспільного телерадіомовлення та суспільні медіа також розглядаються як складова громадянського суспільства.

Учасники, які вважаються суб'єктами державної або господарської (економічної) діяльності, лише у виняткових випадках можуть бути віднесені до цієї сфери (громадянського суспільства), якщо через місцеві реалії учасники від громадянського суспільства відсутні, та якщо передбачені для сприяння заходи надають достатні гарантії досягнення переслідуваних політичних цілей.

Великого значення програма надає партнерській співпраці на рівних між партнерами за проектом. Усі партнери мусять якомога рівною мірою бути залучені до організації, спрямування та реалізації проекту. Для забезпечення цього при поданні офіційної заявки вимагається заява про те, що проект розроблятиметься і реалізовуватиметься спільними зусиллями. Заява має бути підписана усіма партнерами за проектом.

У якому проміжку часу мають здійснюватися проекти?

Кошти сприяння – це **проектні кошти**. Це означає, що вони підлягають **принципу бюджетного ануїтету**. Тому проекти як правило мають бути **завершені протягом 2020 року, тобто до 31.12.2020 р.** Однак в **обґрунтованих випадках** Федеральне міністерство закордонних справ може в **обмежених обсягах** відступати від цього принципу і схвалювати також **проекти з терміном реалізації понад один рік**. Передумовою цього є нагальна необхідність понадрічного або кількарічного терміну реалізації для досягнення переслідуваних політичних цілей.

Одне лише посилення на сталість проекту у цьому зв'язку є недостатнім. Адже треба досягти того, аби якомога більша кількість діячів громадянського суспільства отримала користь від надання грантового сприяння якомога більшої кількості проектів.

Визнання конкретного заходу таким, що має тривати понад один рік або декілька років, вважається **необхідним** тоді, коли зовнішньополітичні цілі, які переслідує сприяння, не можуть бути досягнуті без визнання необхідності понадрічної чи кількарічної тривалості. Це має місце, наприклад, у тих випадках, якщо той чи інший конкретний захід може бути здійснений лише у понадрічний період, тому що його тривалість за своєю природою повинна перевищувати тривалість академічного семестру.

Визнання понадрічного характеру конкретного заходу вважається **конче** необхідним, якщо інших альтернатив реалізації проекту немає.

Вказівка: в рамках Програми існує можливість надання проектам повторного грантового сприяння. Однак права претендувати на повторне схвалення грантового сприяння немає (§ 23 Положення про федеральний бюджет). Кошти за Програмою призначені для того, аби уможливити початкове фінансування проектів. Забезпечення довгострокового фінансування завдяки грантовому сприянню з інших джерел або з інших надходжень є завданням ініціатора проекту.

Коли може розпочинатися проект?

Надання грантового сприяння схвалюється, як правило, лише тоді, якщо на момент прийняття рішення про надання сприяння проект ще не розпочато. Однак **при поданні заявки на виділення гранту згідно з § 44 Положення про федеральний бюджет** є можливість подати до Федерального міністерства закордонних справ клопотання про достроковий початок заходу. **У разі надання виняткового дозволу**

на достроковий початок заходу проектні витрати можуть розраховуватися від конкретно зазначеної у дозволі дати, за умови, що пізніше надійде розпорядження про виділення гранту. Це означає, що з цієї дати можна розпочинати реалізацію проекту на **власний ризик**, іще до надходження розпорядження про виділення гранту. Правова претензія на грантове сприяння буде обґрунтованою лише після надходження розпорядження про виділення гранту.

Як Федеральне міністерство закордонних справ схвалює грантове сприяння?

Рішення щодо офіційних заявок Федеральне міністерство закордонних справ приймає згідно з § 44 Положення про федеральний бюджет. З огляду на дуже високу зацікавленість громадянського суспільства в активній участі у розбудові співпраці з громадянськими суспільствами в зазначених країнах та в реалізації власних проектів Федеральне міністерство закордонних справ вочевидь не матиме можливості підтримати наявними у нього коштами усі ідеї. Аби максимально можливо зменшити витрати ресурсів на адміністративне опрацювання для усіх задіяних сторін, рішення про надання грантового сприяння приймається у два етапи:

- 1. Процедура обговорення проектів:** у рамках попередньої процедури обговорення спочатку ідентифікуються ті проектні ідеї, які за умови виконання зазначених вище критеріїв мають найкращі перспективи на отримання грантового сприяння, і за якими може бути рекомендоване подання заявки на виділення гранту. Ця **процедура здійснюється на підставі проектних ескізів**, які у стислій формі чітко представляють запланований проект. Під час процедури обговорення проектів можна звертатися до Відділу 601, який є відповідальним за це у Федеральному міністерстві закордонних справ, із **загальних питань щодо Програми, а також щодо конкретних проектних ідей.**

Ескізи проектів (німецькою або англійською мовою) можуть бути подані в період з 30.08.2019 по 11.10.2019 через веб-сторінку:

<http://oepr.diplo.de>

На цій веб-сторінці Ви знайдете подальшу інформацію та інструкції з подання проектних ескізів. Внесення змін до вже поданих проектних ескізів після їх подання є неможливим. 11.10.2019 р. веб-сторінка для подання проектних ескізів закривається. Після цього подання (ескізів) буде більше неможливим. Проектні ескізи, подані іншими шляхами, не розглядатимуться.

У разі надсилання запитів щодо проектів, які Федеральне міністерство закордонних справ уже підтримувало в попередні роки, до ескізу проекту необхідно додати короткий опис-оцінку досягнення мети.

Після розгляду усіх надісланих ескізів зацікавлені сторони орієнтовно наприкінці 2019 року отримають **повідомлення із оцінкою-зазначенням того, чи матиме заявка**

на виділення гранту згідно з § 44 Положення про федеральний бюджет попередньо шанси на успіх з урахуванням усіх інших надісланих ескізів.

- 2. Подання заявки:** за проектами, які отримали позитивну оцінку, можуть подаватися офіційні заявки. Аби заявка була розглянута, вона має бути складена німецькою або англійською мовою і разом з повним пакетом документів у відповідні строки надіслана поштою.

До кого звертатися, якщо у мене є запитання?

Для уточнюючих запитань у Федеральному міністерстві закордонних справ можна звертатися до відповідного Відділу 601. Просимо Вас звертатися на електронну пошту: 601-oepr@diplo.de або зв'язуватися з нами за телефоном: (030 / 18 17 2148; – 7966; –7967).

У разі виникнення **технічних складнощів** у користуванні сайтом <http://oepr.diplo.de> просимо безпосередньо звертатися до пані Кароліни Йохгайм (Carolina Jochheim) (телефон: 030 / 18 17 – 7966, ел. пошта: 601-2-2@diplo.de ; робочі години - з понеділка по п'ятницю з 9 до 12 год.).